

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-88-13>

УДК 336.71

Вошчак О.В.

аспірант,

Університет митної справи та фінансів

Voshchak Oleksii

University of Customs and Finance

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ

THEORETICAL FOUNDATIONS OF NEOBANKS DEVELOPMENT

У статті досліджуються теоретичні основи розвитку необанків, що є одним із ключових елементів сучасної цифрової трансформації фінансового сектору. Розглянуто сутність необанків, їх еволюційний розвиток, а також екзогенні та ендогенні чинники, які вплинули на їх виникнення та поширення. Особливу увагу приділено технологічним інноваціям, таким як блокчейн, штучний інтелект та хмарні обчислення, які дозволяють необанкам підвищувати ефективність фінансових операцій і забезпечувати персоналізовані послуги. Проаналізовано також роль необанків у підвищенні фінансової інклюзії та їхній вплив на глобальний фінансовий ринок. Виявлено основні виклики, з якими стикаються необанки, зокрема регуляторні бар'єри та зростаючу конкуренцію з боку великих технологічних компаній (BigTech). У статті надано рекомендації щодо подальшого розвитку необанків та перспектив їхнього впровадження в умовах глобальної цифрової економіки.

Ключові слова: необанки, фінансові технології, цифрова трансформація, блокчейн, фінансова інклюзія, регуляторні виклики.

This article examines the theoretical foundations and key aspects of the development of neobanks, a critical component of the ongoing digital transformation within the financial sector. Neobanks, which operate without physical branches and rely entirely on digital platforms, represent a significant shift in the provision of financial services. The paper explores the concept of neobanks, their differences from traditional banking institutions, and the factors – both exogenous and endogenous – that have driven their emergence and growth. A significant portion of the study is devoted to understanding the role of technological innovations in shaping neobanks. Technologies such as blockchain, artificial intelligence (AI), big data analytics, and cloud computing have enabled neobanks to offer more efficient, secure, and personalized financial services. Blockchain technology, for example, enhances the transparency and security of financial transactions, while AI automates processes such as customer service, credit scoring, and fraud detection, making operations more cost-effective. These innovations not only contribute to the efficiency of neobanks but also position them as competitive alternatives to traditional banks. Furthermore, the article explores how neobanks contribute to financial inclusion, particularly in regions with limited access to traditional banking services. By providing banking services through digital means, neobanks can reach underserved populations, democratizing access to financial services and fostering economic participation. This is particularly relevant in developing economies, where traditional banks may have a limited physical presence. The study also identifies the challenges facing neobanks, including regulatory barriers and the growing competition from large technology companies (BigTech) that are increasingly offering financial services. The paper discusses the need for regulatory frameworks that support the growth of neobanks while protecting consumers and ensuring financial stability. In conclusion, the article highlights the transformative potential of neobanks within the global financial system. It provides recommendations for fostering the development of neobanks, focusing on regulatory reforms, the adoption of innovative technologies, and the need for continued research into their impact. The findings underscore the importance of neobanks in shaping the future of financial services, particularly as the world moves toward a more digitally integrated economy.

Keywords: neobanks, financial technologies, digital transformation, blockchain, financial inclusion, regulatory challenges.

Постановка проблеми. Розвиток цифрових технологій кардинально змінює сучасну економіку, зокрема фінансовий сектор. У зв'язку з цим, постає важливе завдання розуміння та дослідження нових форм банківської діяльності, таких як необанки,

які стали однією з ключових інновацій у фінансовій сфері. Важливість цієї теми зростає з огляду на швидку інтеграцію цифрових платформ в економіку та збільшення попиту на дистанційні банківські послуги.

Актуальність дослідження обумовлена кількома важливими аспектами. По-перше, необанки пропонують нові можливості для фінансової інклюзії, що є особливо важливим для України, де значна частина населення залишається недостатньо охопленою традиційними банківськими послугами. У цьому контексті, дослідження розвитку необанків є важливим для вирішення національних завдань підвищення доступності фінансових ресурсів для широких верств населення та стимулювання економічного зростання через розширення доступу до фінансових послуг.

По-друге, необанки стають важливим елементом глобальної фінансової системи і їх розвиток вимагає глибокого розуміння викликів, зокрема регуляторних. Необхідність гармонізації національних регуляторних стандартів із міжнародними вимогами також є важливим завданням, оскільки глобалізація фінансових послуг вимагає тісної інтеграції з міжнародною спільнотою.

Крім того, дослідження необанків має значення для розвитку фінансових технологій як галузі науки. Інноваційні технології, відіграють центральну роль у функціонуванні необанків. Їх аналіз дозволяє оцінити потенціал цих технологій для підвищення ефективності фінансових операцій і створення нових фінансових продуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі та аналітичних звітах, тема розвитку необанків займає важливе місце через їх вплив на глобальний фінансовий сектор. Дослідники акцентують увагу на різних аспектах цього явища, починаючи від технологічних інновацій, що лежать в основі необанків, і закінчуючи їхнім впливом на традиційні фінансові установи та споживачів фінансових послуг. Аналіз останніх досліджень, дозволяє зрозуміти ключові тенденції розвитку цього сегмента та потенційні виклики, з якими стикаються необанки. Увага до проблем дослідження розвитку необанків, присвячена в роботах таких науковців як: А.Ю. Семенов [1], С.А. Теслюк [2], С.М. Лобозинська [3], О. Клебан [4], Л.В. Городянська [5], а також зарубіжних дослідників, зокрема О. Асар [6], М. Dehnert [7] та інших. Попри вже проведені ґрунтовні дослідження, сучасний динамічний розвиток цифрових фінансових технологій, ставить нові виклики, що вимагають подальшого теоретичного осмислення та проведення подальших досліджень процесу розширення і трансформації.

Мета статті. У сучасному фінансовому секторі, необанки стали важливим елементом цифрової трансформації, суттєво змінивши традиційні підходи до надання банківських послуг. Їхня популярність зумовлена поєднанням технологічних інновацій, зручності для користувачів та можливістю мінімізувати операційні витрати. У цьому контексті

виникає необхідність дослідження ключових аспектів їхнього розвитку та факторів, які сприяли їхньому виникненню та поширенню.

Метою цієї статті є дослідження теоретичних основ розвитку необанків, зокрема чинників, що вплинули на їхнє становлення, а також дослідження процесу еволюції необанків, що дозволить простежити їх поступовий перехід від інноваційних стартапів до впливових гравців на фінансовому ринку.

Виклад основного матеріалу. Необанки (або цифрові банки) – це фінансові установи, що надають банківські послуги виключно через цифрові платформи без використання фізичних відділень. Вони є частиною глобальної цифрової трансформації, яка охоплює фінансовий сектор. Основні функції необанків здійснюються через мобільні додатки та веб-платформи, що дозволяє мінімізувати операційні витрати та забезпечити зручність для користувачів. Ключовою характеристикою необанків є їхня здатність інтегрувати новітні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн, хмарні обчислення, для надання послуг, які відповідають вимогам сучасних споживачів. Як зазначає Hanafizadeh P. [8], необанки відрізняються від традиційних банків своєю здатністю швидко реагувати на зміни ринку, пропонуючи продукти та послуги, орієнтовані на мобільні технології. Таким чином, необанки кардинально змінюють традиційну банківську модель, роблячи її більш гнучкою та технологічно орієнтованою.

Розвиток необанків є одним із найвизначніших проявів сучасної фінансової трансформації, спричиненої цифровізацією та швидким розвитком технологій. Вони виникли як відповідь на зміну споживчих вподобань та зростаючий попит на швидкі, зручні й персоналізовані фінансові послуги. В умовах, коли традиційні банки надають послуги через фізичні відділення та мають більші операційні витрати, необанки обрали повністю цифрову модель, що базується на мінімізації витрат і максимальній технологічній інновації.

Необанки, або цифрові банки, пройшли значний еволюційний шлях з моменту свого виникнення в середині 2000-х років до сьогодні. Вони стали важливим елементом сучасної фінансової екосистеми, змінюючи традиційні моделі банківського обслуговування та пропонуючи інноваційні рішення, що відповідають викликам цифрового середовища. Процес еволюції необанкінгу можна умовно розділити на кілька основних етапів, кожен з яких був спричинений певними технологічними, соціальними та економічними змінами.

Перший етап: поява концепції цифрових банків (2000–2010). Початковий етап розвитку необанкінгу був обумовлений поширенням інтернету та мобільних технологій, що значно змінили очікуван-

ня споживачів стосовно банківських послуг. Поява таких платформ, як PayPal (заснований у 1998 році), започаткувала нову еру у фінансових технологіях, демонструючи, що платежі та фінансові операції можна здійснювати через інтернет без необхідності відвідування фізичних відділень. Саме це створило основу для подальшого розвитку цифрових банківських рішень.

Перші спроби створення повністю цифрових банків, з'явилися на початку 2000-х років, коли кілька фінансових стартапів почали пропонувати базові послуги, такі як управління рахунками та платежі через інтернет [9]. Однак на цьому етапі багато з них стикалися з регуляторними обмеженнями та недовірою клієнтів щодо безпеки таких послуг. Ці ранні цифрові банки, не мали можливості залучити широку аудиторію, оскільки технології захисту даних ще не досягли достатнього рівня розвитку, а більшість споживачів не була готова до переходу на повністю цифрові послуги.

Другий етап: поширення мобільних технологій та розвиток фінтеху (2010–2015). Цей період розпочався з поширення смартфонів і вдосконалення мобільних додатків, що дало змогу пропонувати клієнтам інноваційні цифрові сервіси. Поява перших успішних мобільних банків, таких як Monzo та N26, стала ключовою подією для індустрії. Ці банки, засновані в Європі, почали пропонувати споживачам нові можливості, такі як миттєві повідомлення про транзакції, управління фінансами через мобільні додатки та низькі комісії за міжнародні платежі. Відсутність фізичних відділень дозволила небанкам знизити операційні витрати, що, в свою чергу, дозволило запропонувати більш вигідні умови для клієнтів.

Важливу роль у розвитку небанків на цьому етапі відіграли технології блокчейну та штучного інтелекту. Наприклад, блокчейн став основою для підвищення безпеки транзакцій, а штучний інтелект дозволив автоматизувати обслуговування клієнтів та створювати персоналізовані пропозиції. Це привернуло увагу інвесторів до сектору фінтеху, що дозволило небанкам швидко розширювати свою присутність на міжнародних ринках.

Третій етап: зростання глобальної присутності та конкуренції з BigTech (2015–2020). У період з 2015 по 2020 роки небанки почали активно розширювати свою географічну присутність і залучати нових клієнтів по всьому світу. Revolut, Monzo, Starling Bank та N26 стали символами цієї епохи, пропонуючи свої послуги в багатьох країнах Європи, а також у США, Канаді та Австралії. Цей період також відзначився зростанням конкуренції з великими технологічними компаніями (BigTech), такими як Google, Apple та Amazon, які почали пропонувати власні фінансові продукти, зокрема платіжні сервіси.

Завдяки технологічним перевагам, небанки продовжують привертати увагу мільйонів клієнтів. Небанки стали частиною глобальної фінансової екосистеми, конкуруючи не тільки з традиційними банками, але й з великими технологічними компаніями [10]. У цьому контексті великою перевагою небанків стала їхня здатність швидко впроваджувати інновації, адаптуючи нові технології для покращення користувацького досвіду.

Крім того, цей етап розвитку характеризується активною участю регуляторів, які почали вводити «регуляторні пісочниці», що дозволяють фінтех-компаніям тестувати нові продукти в контрольованих умовах без повного регуляторного навантаження. Це значно спростило вхід нових небанків на ринок і дозволило їм експериментувати з новими бізнес-моделями та послугами.

Четвертий етап: постпандемічна адаптація та інновації (2020 – теперішній час). Пандемія COVID-19 у 2020 році стала сильним поштовхом до подальшої цифровізації фінансових послуг. У цей період небанки отримали новий імпульс до розвитку, оскільки багато споживачів були змушені перейти на дистанційні банківські послуги через обмеження на відвідування фізичних відділень традиційних банків. Пандемія значно прискорила адаптацію цифрових фінансових сервісів, і небанки скористалися цим моментом для розширення своїх послуг [11].

Крім того, нові технології, такі як розширена аналітика даних, штучний інтелект та хмарні обчислення, стали критично важливими для продовження зростання небанків. Ці технології дозволили банкам вдосконалити персоналізацію сервісів та впровадити нові продукти, такі як автоматизоване управління активами, персоналізовані кредити, інтеграція з криптовалютами та цифровими гаманцями. Зараз небанки активно розглядають можливості для впровадження цифрових валют центральних банків (CBDC), що потенційно може стати наступним етапом еволюції фінансового сектору [12–13].

Однак, незважаючи на успіх, небанки стикаються і з викликами, серед яких зростаюча конкуренція з боку BigTech, що продовжують інтегрувати фінансові сервіси в свої екосистеми. Крім того, посилення регуляторних вимог, зокрема щодо захисту даних та забезпечення прозорості транзакцій, вимагає від небанків значних інвестицій у кібербезпеку та відповідність вимогам законодавства [14–15].

Розглянутий процес зміни демонструє, як протягом останнього часу, небанки пережили швидку еволюцію, ставши потужними гравцями на фінансовому ринку. Одним із ключових прикладів цього є британський банк Monzo, який розпочав свою діяльність як мобільний додаток для управління витратами, а згодом перетворився на повноцінний банк з мільйона-

ми користувачів по всьому світу. Інший успішний приклад – Revolut, який спочатку був орієнтований на міжнародні перекази без комісій, але з часом значно розширив спектр своїх послуг, включаючи обмін валют, криптовалюту та управління інвестиціями. В Україні, яскравим представником нової формації фінансових послуг можна вважати Monobank, який був заснований у 2017 році, він є одним із перших необанків в Україні, що пропонує кредитні картки та послуги онлайн-банкінгу без фізичних відділень. Завдяки інтеграції сучасних технологій, таких як мобільний додаток з багатофункціональним управлінням фінансами, Monobank залучив велику кількість користувачів і став символом цифрової трансформації банківських послуг в Україні [16].

Ці приклади демонструють, як необанки використовують технологічні інновації для швидкого зростання та адаптації до змінних потреб ринку, підкреслюючи їхню здатність забезпечувати інноваційні рішення у фінансовому секторі.

Проте, для більш глибокого розуміння причин їхнього виникнення та розвитку, варто зосередитися на факторах, які стимулювали цей процес. Еволюція небаанків не є випадковим явищем, її формування обумовлено комплексом зовнішніх (екзогенних) та внутрішніх (ендогенних) чинників.

Зовнішні фактори, такі як поширення цифрових технологій і зміна споживчих вподобань, стимулювали попит на нові банківські рішення. Водночас, внутрішні зміни у фінансовій індустрії, зокрема необхідність зниження витрат і підвищення ефективності, сприяли створенню нових бізнес-моделей.

Отже, розглянемо детальніше, які саме екзогенні та ендогенні чинники сприяли виникненню небаанкінгу, і як вони визначили напрямок його подальшого розвитку.

Екзогенні чинники виникнення небаанків пов'язані з глобальними соціально-економічними і технологічними змінами, які стимулювали попит на нові банківські рішення. Одним з ключових факторів є розвиток інформаційних технологій, зокрема інтернету та мобільного зв'язку, що дозволило банкам перейти до онлайн-сервісів. За даними McKinsey & Company [17], розвиток мобільних технологій значно змінив очікування споживачів, які тепер вимагають швидких і зручних фінансових послуг, доступних у будь-який час і з будь-якого місця.

Іншим важливим екзогенним чинником є зміна поведінки споживачів, особливо молодого покоління, яке віддає перевагу цифровим сервісам і хоче мати доступ до банківських послуг без відвідування фізичних відділень. Молоде покоління, швидко адаптується до нових технологій і більше довіряє цифровим платформам, ніж традиційним банківським установам [18–20].

Ендогенні чинники виникнення небаанків пов'язані з внутрішніми змінами у фінансовому секторі, що дозволили створити інноваційні фінансові моделі. Одним з таких чинників, є поява фінтех-компаній, які привнесли нові технологічні рішення у банківський сектор. Фінтех-компанії почали розробляти цифрові платформи, які дозволяють здійснювати банківські операції без участі фізичних осіб, що сприяло автоматизації та спрощенню багатьох банківських процесів [21]. Другим важливим ендогенним чинником є необхідність скорочення операційних витрат. Традиційні банки витрачають значні кошти на підтримку фізичної інфраструктури та персоналу. У той час як необанки, зосереджені на цифрових рішеннях, можуть надавати послуги з меншими витратами, оскільки вони не потребують утримання фізичних відділень та великого штату співробітників. Окрім цього, одним із важливих ендогенних чинників стало вдосконалення технологій захисту даних та кібербезпеки. Зокрема, застосування технологій блокчейну, дозволяє значно підвищити рівень безпеки транзакцій і знизити ризик шахрайства. Це дозволило небаанкам залучати нових клієнтів, що раніше не довіряли цифровим фінансовим послугам через побоювання щодо безпеки їхніх даних [22].

Необанки, які часто називають «цифровими банками», є фінансовими установами нового покоління, що працюють виключно онлайн без фізичних відділень. Вони створюють значні конкурентні переваги, надаючи фінансові послуги, які можна легко інтегрувати в цифрові пристрої та платформи. Історично, поява небаанків стала можливою завдяки переходу від традиційних банківських моделей до фінтех (фінансових технологій), що дозволило розвивати нові форми обслуговування клієнтів. Сучасні небаанки, такі як Revolut, Monzo, N26, відомі своєю здатністю швидко адаптуватися до змін у фінансовій екосистемі, і мають глобальний вплив, діючи на багатьох ринках.

Згідно з теорією підричних інновацій К. Крістенсена, небаанки можна вважати прикладом того, як нові компанії, використовуючи інновації, можуть поступово відбирати частку ринку у традиційних великих банків. Це особливо помітно в тому, як небаанки зосереджуються на обслуговуванні певних категорій клієнтів, наприклад, молодого покоління, яке цінує зручність мобільних додатків, низькі тарифи на обслуговування і швидке вирішення фінансових питань. Відповідно до цього підходу, небаанки пропонують більш прості та дешеві продукти, які спрощують користування банківськими послугами, що робить їх привабливими для споживачів, які шукають альтернативи традиційним банківським пропозиціям. Згідно з дослідженням Asar O. і Çitak Y., саме завдяки спрощенню процесів та мінімізації вартості послуг

необанки змогли створити серйозну конкуренцію традиційним банкам, що покладаються на фізичну інфраструктуру та великі операційні витрати [23].

З точки зору технологічного забезпечення, необанки використовують декілька основних технологій, які значно змінюють структуру їх роботи. Однією з таких технологій є блокчейн, що дозволяє необанкам забезпечити високий рівень прозорості та безпеки під час здійснення транзакцій. Блокчейн сприяє децентралізації даних, що робить фінансові операції більш захищеними від несанкціонованих втручань, оскільки кожна транзакція фіксується у незмінній цифровій базі даних. За даними досліджень Вoot А. та його колеґ, технологія блокчейн є важливим інструментом для зниження транзакційних витрат, що дозволяє необанкам бути більш конкурентоспроможними на ринку порівняно з традиційними банками, які використовують старіші системи обліку транзакцій та централізовані моделі обслуговування [24].

Крім того, використання штучного інтелекту (ШІ) є ще однією ключовою технологією, що сприяє розвитку необанків. ШІ дозволяє автоматизувати процеси обслуговування клієнтів, що призводить до значного зменшення витрат на персонал і підвищення ефективності роботи банківських установ. Наприклад, штучний інтелект може бути використаний для оцінки кредитоспроможності клієнтів на основі великих даних, що збираються з різних джерел. Це дозволяє необанкам швидше та точніше оцінювати ризики, пов'язані з видачею кредитів, що є важливою складовою їхньої діяльності. Diener F. і Špraček M. зазначають, що застосування ШІ у необанках дозволяє оптимізувати процеси обслуговування клієнтів, що сприяє підвищенню їх задоволеності та зниженню операційних витрат банків [25].

Необанки також мають ключову перевагу у персоналізації фінансових послуг. Використовуючи аналітику великих даних, ці установи можуть краще розуміти фінансові звички своїх клієнтів і пропонувати їм персоналізовані фінансові рішення. Така персоналізація може включати рекомендації щодо управління бюджетом, персоналізовані пропозиції по кредитах або банківських картах на основі індивідуальних потреб користувача. За даними досліджень Dehnert M. і Schumann J., персоналізація є важливим фактором успіху необанків, оскільки вона дозволяє підвищити задоволеність клієнтів і покращити їх фінансову поведінку, що в кінцевому підсумку збільшує їхню лояльність [26].

Окремо слід зазначити роль необанків у розширенні доступу до фінансових послуг. Традиційні банки часто не мають фізичної присутності в віддалених регіонах, де доступ до фінансових послуг є обмеженим. Необанки, завдяки своїй цифровій моделі,

можуть надавати послуги клієнтам незалежно від їхнього місцезнаходження, що робить їх привабливими для користувачів з віддалених районів, а також для тих, хто не має можливості регулярно відвідувати банківські відділення. Hanafizadeh P. і Kim S. підкреслюють, що розвиток необанків є важливим кроком до забезпечення фінансової інклюзії, оскільки вони дозволяють користувачам з обмеженими ресурсами отримувати доступ до банківських послуг без необхідності відвідування фізичних відділень [27].

Однак, незважаючи на переваги, необанки стикаються з численними регуляторними викликами, оскільки їхня діяльність часто виходить за рамки традиційного банківського регулювання. У багатьох країнах, включаючи Україну, відсутність чітких правил для цифрових банків створює правову невизначеність і може гальмувати їх розвиток. Наприклад, необхідність дотримання міжнародних стандартів щодо кібербезпеки та захисту даних вимагає значних інвестицій з боку необанків, що створює додатковий тиск. Водночас, такі країни, як Велика Британія та ЄС, починають впроваджувати спеціальні регуляторні «пісочниці», які дозволяють необанкам тестувати нові бізнес-моделі в контрольованих умовах.

В Україні питання регуляції цифрових банків також стоїть гостро. Впровадження нормативно-правових актів, що враховують специфіку роботи цифрових банків, дозволило б підвищити їх конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Оскільки необанки стикаються з численними регуляторними бар'єрами, що заважають їхньому повноцінному розвитку. Семенов А. та інші дослідники вказують на те, що існуючі законодавчі та регуляторні вимоги до фінансових установ в Україні, є однією з основних перешкод для розвитку необанків в Україні [28]. На сьогодні, український регулятор продовжує вивчати можливості створення сприятливих умов для розвитку фінтех-сектору, зокрема через ініціативи Національного банку [29–31]. Цей підхід дозволяє мінімізувати ризики для споживачів і створює сприятливі умови для розвитку інноваційних фінансових послуг, одночасно захищаючи інтереси користувачів.

Довіра користувачів є ще одним критично важливим аспектом для необанків, оскільки багато клієнтів все ще скептично ставляться до безпеки своїх фінансових даних в онлайн-середовищі. Хоча необанки активно впроваджують новітні технології для забезпечення захисту даних, таких як блокчейн і багатофакторна автентифікація, недовіра користувачів до цифрових фінансових послуг, залишається значною проблемою. Сприйняття безпеки, лишається одним із ключових бар'єрів для поширення цифрових банківських послуг і це питання потребує подальшого вдосконалення з боку необанків.

На глобальному рівні розвиток необанків також стикається з суттєвими викликами, такими як суттєве зростання конкуренції з боку великих технологічних компаній (BigTech), таких як Google, Amazon та Facebook, які теж активно розвивають напрямок фінансових послуг. Небанки стикаються зі значною конкуренцією з боку BigTech, що вже пропонують споживачам фінансові продукти і сервіси через свої платформи. Це створює додатковий тиск на небанки, оскільки вони повинні конкурувати не тільки з традиційними банками, але й з новими гравцями ринку, що мають значно більші ресурси для інвестування в технології та інновації.

У світлі цих викликів, небанки змушені постійно адаптувати свої бізнес-моделі та стратегії розвитку. Проте вони продовжують активно розширювати свою присутність на ринках різних країн, пропонуючи споживачам інноваційні рішення, що дозволяють зробити фінансові послуги більш доступними, швидкими та ефективними.

Отже, небанки, використовуючи новітні технології, відіграють важливу роль у трансформації фінансового сектора, роблячи його більш гнучким, інноваційним та орієнтованим на потреби сучасних споживачів. Незважаючи на виклики, що стоять перед ними, небанки мають великий потенціал для подальшого розвитку, сприяючи забезпеченню фінансової інклюзії та демократизації доступу до фінансових ресурсів.

Висновки. У результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що розвиток необанків, є важливою складовою сучасної фінансової індустрії, яка зазнає суттєвих змін під впливом цифрових технологій. Небанки, як новий вид фінансових установ, мають потенціал суттєво змінити традиційні моделі банківської діяльності, пропонуючи більш гнучкі, доступні та зручні послуги для широкого кола клієнтів. Ця трансформація значною мірою стає можливою завдяки інтеграції інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та великі дані. Використання цих технологій дозволяє

підвищити ефективність банківських операцій, забезпечити швидкість обслуговування та високий рівень персоналізації фінансових продуктів.

Аналіз теоретичних основ розвитку необанків, дозволяє зробити кілька важливих висновків. По-перше, вони є результатом синергії зовнішніх і внутрішніх чинників, зокрема швидкого розвитку цифрових технологій та змін у поведінці споживачів. Ці фактори стали поштовхом для формування нових бізнес-моделей у фінансовій сфері. По-друге, небанки відіграють важливу роль у підвищенні фінансової інклюзії, що особливо актуально для регіонів з обмеженим доступом до традиційних банківських послуг.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів для розробки стратегій розвитку фінансових установ, які б відповідали викликам цифрової трансформації. Одним із ключових завдань є створення сприятливого регуляторного середовища, яке дозволить підтримати розвиток необанків, мінімізуючи при цьому ризики для споживачів та забезпечуючи стабільність фінансової системи. Важливим також є впровадження передових технологій, таких як штучний інтелект та блокчейн, які повинні стати центральними елементами стратегій розвитку фінансових установ у майбутньому.

Суспільна значущість розвитку необанків, полягає в їх здатності розширювати доступ до фінансових послуг для ширшого кола користувачів, зокрема тих, хто не мав доступу до традиційних банків. Це сприяє не лише демократизації фінансового сектору, а й підвищенню рівня економічної активності серед різних верств населення, що має позитивний вплив на розвиток економіки в цілому.

Подальші дослідження у цій галузі можуть бути зосереджені на аналізі ефективності використання новітніх технологій для автоматизації банківських операцій, а також на розробці методологічних підходів до оцінки конкурентоспроможності необанків у глобальному фінансовому середовищі.

Список літератури:

1. Семенов А., Пахненко О., Шалда А. Небанки в Україні: особливості, тренди та перешкоди розвитку. *Modern Economics*. 2023. № 39. С. 131–137.
2. Теслюк С., Матвійчук Н., Деркач О., Корх Н. Небанки: сутність та перспективи розвитку в Україні. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2021. № 3. С. 61–71.
3. Лобозинська С., Скоморович І., Владичин У. Діяльність необанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*. 2021. № 3. С. 7–21.
4. Клебан О., Томашівська М., Марутяк Г., Тур О. Виникнення та перспективи розвитку необанкінгу в Україні. *Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК*. 2020. № 27. С. 117–120.
5. Городянська Л.В. Особливості функціонування необанків. Фінансово-кредитні системи в умовах зміни ділових циклів : Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф., Київ, 15 травня 2019 р. С. 141–143.
6. Acar O., Çıtak Y. Fintech integration process suggestion for banks. *Procedia Computer Science*. 2019. №158. P. 971–978.
7. Dehnert M., Schumann J. Uncovering the digitalization impact on consumer decision-making for checking accounts in banking. *Electronic Markets*. 2022. № 1. P. 1–26.

8. Hanafizadeh P., Kim S. Digital business: A new forum for discussion and debate on digital business model and digital transformation. *Digital Business*. 2020. № 1(1). P. 2–3.
9. Мамчук А. Розвиток необанків у світі та в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс». Вінниця, Україна. 1 липня 2022 р. С. 50–52.
10. Frost J., Gambacorta L., Huang Y. BigTech and the changing structure of financial intermediation. *Economic Policy*. 2019. № 34(100). P. 761–799.
11. World Bank. (2020). The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex> (дата звернення 17.10.2024).
12. World Economic Forum (WEF). (2020). Central Bank Digital Currency Policy-Maker Toolkit. URL: <https://www.weforum.org/whitepapers/central-bank-digital-currency-policy-maker-toolkit> (дата звернення 17.10.2024).
13. Bank for International Settlements (BIS). (2021). Central bank digital currencies: an opportunity for the monetary system. BIS Annual Economic Report 2021. URL: <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2021e3.htm> (дата звернення 17.10.2024).
14. Мацків О. Компаративний аналіз діяльності необанків. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2024. № 5–6 (318–319). С. 16–25.
15. Ситник І., Фоміна В. Вплив фінтеху на розвиток сучасних платіжних систем України. *Бізнес-навігатор*. 2019. № 2. С. 139–143.
16. Офіційний сайт Monobank. URL: <https://www.monobank.ua> (дата звернення 17.10.2024).
17. McKinsey & Company. Strategic choices for banks in the digital age. 2015. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/strategic-choices-for-banks-in-the-digital-age> (дата звернення 17.10.2024).
18. Deloitte. The future of banking is here. 2017. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/strategy/in-innovation-future-of-banking-noexp.pdf> (дата звернення 17.10.2024).
19. Kesharwani S. E-Service Quality in Banking Industry – A Review. *Global Journal of Enterprise Information System*. 2020. № 12(2). P. 111–118.
20. Zhang Y., Weng Q., Zhu N. The relationships between electronic banking adoption and its antecedents: A meta-analytic study of the role of national culture. *International Journal of Information Management*. 2018. № 40. P. 76–87.
21. Gomber, P., Koch, J.-A., & Siering, M. Digital Finance and Fintech: Current Research and Future Research Directions. *Journal of Business Economics*. 2017. Vol. 87(5). P. 537–580.
22. Frost J., Gambacorta L., Huang Y. BigTech and the changing structure of financial intermediation. *Economic Policy*. 2019. № 34(100). P. 761–799.
23. Acar O., Çitak Y. Fintech integration process suggestion for banks. *Procedia Computer Science*. 2019. № 158. P. 971–978.
24. Boot A., Hoffmann P., Laeven L., Ratnovski L. Fintech: what's old, what's new? *Journal of Financial Stability*. 2021. № 53.
25. Diener F., Špaček M. Digital transformation in banking: A managerial perspective on barriers to change Sustainability. 2021. № 13(4). P. 2032–2049.
26. Dehnert M., Schumann J. Uncovering the digitalization impact on consumer decision-making for checking accounts in banking. *Electronic Markets*. 2022. № 1. P. 1–26.
27. Hanafizadeh P., Kim S. Digital business: A new forum for discussion and debate on digital business model and digital transformation. *Digital Business*. 2020. № 1(1). P. 2–3.
28. Семеног А., Пахненко О., Шалда А. Необанки в Україні: особливості, тренди та перешкоди розвитку. *Modern Economics*. 2023. № 39. С. 131–137.
29. Стартує другий етап обговорення Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. URL: <https://monetary-policy-debates.bank.gov.ua/ua/news/all/startuye-drugiy-etap-obgovorennya-strategiyi-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku> (дата звернення 17.10.2024).
30. Фінансова інклюзія, інновації та безготівкові операції в Україні – пріоритети Стратегії розвитку FinTech 2025. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-inklyuziya-innovatsiyi-ta-bezgotivkovyi-operatsiyi-v-ukrayini--prioriteti-strategiyi-rozvitku-fintech-2025> (дата звернення 17.10.2024).
31. Розвиток фінтеху в Україні. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025> (дата звернення 17.10.2024).

References:

1. Semenoh A., Pakhnenko O., Shalda A. (2023) Neobanky v Ukraini: osoblyvosti, trendy ta pereshkody rozvytku [Neobanks in Ukraine: features, trends and obstacles to development]. *Modern Economics*, no. 39, pp. 131–137.
2. Teslyuk S., Matviychuk N., Derkach O., Korkh N. (2021) Neobanky: sutnist ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [Neobanks: essence and development prospects in Ukraine]. *Ekonomichnyy chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrayinky*, no. 3, pp. 61–71.
3. Lobozyńska S., Skomorovych I., Vladychyn U. (2021) Diyalnist neobankiv na rynku finansovykh posluh v Ukraini ta sviti [Activity of neobanks on the market of financial services in Ukraine and the world]. *Finansovyyi prostir*, no. 3, pp. 7–21.
4. Kleban O., Tomashivska M., Marutyak H., Tur O. (2020) Vynykhennia ta perspektyvy rozvytku neobankinhu v Ukraini [The emergence and development prospects of neobanking in Ukraine]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu: ekonomika APK*, no. 27, pp. 117–120.

5. Horodyanska L.V. (2019) Osoblyvosti funktsionuvannya neobankiv [Features of the functioning of neobanks]. *Finansovo-kredytni systemy v umovakh zminy dilovykh tsykliv*: Mizhnarodna naukoivo-praktichna Internet- konferenciya (Kyiv, May 15, 2019), pp. 141–143.
6. Acar O., Çıtak Y. (2019) Fintech integration process suggestion for banks. *Procedia Computer Science*, no. 158, pp. 971–978.
7. Dehnert M., Schumann J. (2022) Uncovering the digitalization impact on consumer decision-making for checking accounts in banking. *Electronic Markets*, no. 1, pp. 1–26.
8. Hanafizadeh P., Kim S. (2020) Digital business: A new forum for discussion and debate on digital business model and digital transformation. *Digital Business*, no. 1(1), pp. 2–3.
9. Mamchuk A. (2022) Rozvytok neobankiv u sviti ta v Ukraini [Development of neobanks in the world and in Ukraine]. *Rozvytok naukovoyi dumky postindustrialnoho suspilstva: suchasnyy dyskurs*: Materialy mizhnarodnoyi naukoivo-praktychnoyi konferentsiyi (Vinnytsia, July 1, 2022), pp. 50–52.
10. Frost J., Gambacorta L., Huang Y. (2019) BigTech and the changing structure of financial intermediation. *Economic Policy*, no. 34(100), pp. 761–799.
11. World Bank (2020) The Global Findex Database 2021: Financial Inclusion, Digital Payments, and Resilience in the Age of COVID-19. Available at: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex> (accessed October 17, 2024).
12. World Economic Forum (WEF). (2020). Central Bank Digital Currency Policy-Maker Toolkit. Available at: <https://www.weforum.org/whitepapers/central-bank-digital-currency-policy-maker-toolkit> (accessed October 17, 2024).
13. Bank for International Settlements (BIS). (2021). Central bank digital currencies: an opportunity for the monetary system. BIS Annual Economic Report 2021. Available at: <https://www.bis.org/publ/arpdf/ar2021e3.htm> (accessed October 17, 2024).
14. Matzkiv O. (2024) Komparatyvnyy analiz diyalnosti neobankiv [Comparative analysis of the activities of neobanks]. *Naukovyy visnyk ONEU*. 2024, no. 5–6 (318–319), pp. 16–25.
15. Sytnyk I., Fomina V. (2019) Vplyv fintekhu na rozvytok suchasnykh platizhnykh system Ukrainy [The influence of fintech on the development of modern payment systems of Ukraine]. *Biznes-navigator*, no. 2, pp. 139–143.
16. Ofitsiyyny sayt Monobank [Official website of Monobank]. Available at: <https://www.monobank.ua> (accessed October 17, 2024).
17. McKinsey & Company. (2015). Strategic choices for banks in the digital age. Available at: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/strategic-choices-for-banks-in-the-digital-age> (accessed October 17, 2024).
18. Deloitte. (2017). The future of banking is here. Available at: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/in/Documents/strategy/in-innovation-future-of-banking-noexp.pdf> (accessed October 17, 2024).
19. Kesharwani S. (2020) E-Service Quality in Banking Industry – A Review. *Global Journal of Enterprise Information System*, no. 12(2), pp. 111–118.
20. Zhang Y., Weng Q., Zhu N. (2018) The relationships between electronic banking adoption and its antecedents: A meta-analytic study of the role of national culture. *International Journal of Information Management*, no. 40, pp. 76–87.
21. Gomber P., Koch J.-A., Siering M. (2017). Digital Finance and Fintech: Current Research and Future Research Directions. *Journal of Business Economics*, vol. 87(5), pp. 537–580.
22. Frost J., Gambacorta L., Huang Y. (2019) BigTech and the changing structure of financial intermediation. *Economic Policy*, no. 34(100), pp. 761–799.
23. Acar O., Çıtak Y. (2019) Fintech integration process suggestion for banks. *Procedia Computer Science*, no. 158, pp. 971–978.
24. Boot A., Hoffmann P., Laeven L., Ratnovski L. (2021) Fintech: what’s old, what’s new? *Journal of Financial Stability*, no. 53, p. 100836.
25. Diener F., Špaček M. (2021) Digital transformation in banking: A managerial perspective on barriers to change. *Sustainability*, no. 13(4), pp. 2032–2049.
26. Dehnert M., Schumann J. (2022) Uncovering the digitalization impact on consumer decision-making for checking accounts in banking. *Electronic Markets*, no. 1, pp. 1–26.
27. Hanafizadeh P., Kim S. (2020) Digital business: A new forum for discussion and debate on digital business model and digital transformation. *Digital Business*, no. 1(1), pp. 2–3.
28. Semenoh A., Pakhnenko O., Shalda A. (2023) Neobanky v Ukraini: osoblyvosti, trendy ta pereshkody rozvytku [Neobanks in Ukraine: features, trends and obstacles to development]. *Modern Economics*, no. 39, pp. 131–137.
29. Startuye druhyy etap obhovorennya Stratehiyi rozvytku fintekhu v Ukraini do 2025 roku [The second stage of the discussion of the Fintech Development Strategy in Ukraine until 2025 is starting]. Natsionalnyi bank Ukrainy. Available at: <https://monetary-policy-debates.bank.gov.ua/ua/news/all/startuye-drugiy-etap-obgovorennya-strategiyi-rozvitku-fintekhu-v-ukrayini-do-2025-roku> (accessed October 17, 2024).
30. Finansova inklyuziya, innovatsiyi ta bezhotivkovi operatsiyi v Ukraini – priorytety Stratehiyi rozvytku FinTech 2025 [Financial inclusion, innovation and cashless operations in Ukraine – priorities of the FinTech 2025 Development Strategy]. Natsionalnyi bank Ukrainy. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-inklyuziya-innovatsiyi-ta-bezgotivkovi-operatsiyi-v-ukrayini-prioriteti-strategiyi-rozvitku-fintech-2025> (accessed October 17, 2024).
31. Rozvytok fintekhu v Ukraini [Development of fintech in Ukraine]. Natsionalnyi bank Ukrainy. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025> (accessed October 17, 2024).